

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

Рецензент: доц. д-р Венцислав Василев, катедра „Застраховане и социално дело” при СА „Д.А.Ценов” – Свищов

Автор на дисертационния труд: Нора Иванова Николаева, катедра „Застраховане и социално дело”, при СА „Д.А.Ценов” – Свищов

Тема на дисертационния труд: „Възможности за усъвършенстване на дейностите промоция на здравето и профилактика на болестите в България”

I. Общо представяне на дисертационния труд

Представеният дисертационният труд „Възможности за усъвършенстване на дейностите промоция на здравето и профилактика на болестите в България” се състои от увод, три глави, заключение, библиография и приложения. Основният текст е от 204 стандартни страници. Използвани са 158 източника като една част от тях са посочени като електронни адреси. На 3 страници са разположени 2 приложения, оформени в таблици.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Обект на изследване в дисертационния труд е здравеопазването като системен елемент на социалната защита и то в неговата обществена, индивидуална и групова трудово медицинска форма.

Предметът на изследването се свързва с проявленето на интегрираните дейности за здравна превенция - профилактика на болестите и промоция на здравето в здравеопазването на България и произтичащите от това взаимодействия и взаимозависимости.

Основната цел на дисертационния труд е посредством анализ на дейностите по профилактика и промоция на здравето в системата на българското здравеопазване да се идентифицират главните проблеми на техния организационно-финансов модел и да бъдат потърсени възможности за неговото усъвършенстване. Защитаваната теза в дисертационния труд е, че дейностите по профилактика на заболяванията и промоция на здравето в България съдържат значим и недостатъчно разгърнат потенциал за въздействие върху здравните рискове и за решаване на здравните и социално-икономически проблеми на обществото.

Първа глава от дисертационния труд е посветена на дейностите по профилактика на болестите и промоцията на здравето като елементи на съвременното здравеопазване.

Дейностите, свързани с профилактиката на заболяванията и промоцията на здравето, способстват за подобряването на здравната ефективност. В работата правилно е посочено, че пълен здравен ефект от тях може да се постигне само чрез тяхното успешно комбиниране и взаимно допълване. В тази връзка интерес представляват разгледаните извършени превантивни разходи и степен на финансиране на превантивните и здравнопромотивни дейности в страни като Германия (здравна система модел „Бисмарк“), Великобритания (здравна система модел „Бевъридж“) и САЩ (здравна система модел „Кенеди“). Авторът твърди, че въпреки осъзната необходимост за засилване на превантивния подход за опазване и подобряване на здравето на населението и в трите

стрии, неговият потенциален принос е ограничен, най-вече поради причина на недостатъчно финансиране.

По уместен начин, в т.2.1. от първа глава е дефинирана същността, основните групи и видове и областите на приложение на профилактичните дейности като средство за превенция на здравните рискове. По-нататък (в т.3.) са проследени генезиса, дефинирането и концептуалната рамка на понятието „промоция на здравето“. На база на проведеното теоретично изследване авторът обобщава, „че здравната промоция е теоретична концепция и стратегия на практическото здравеопазване за укрепване и подобряване на индивидуалното и общественото здраве (във формата му на позитивно здраве, т.е. здравето на здравите“. Същевременно правилно е посочено, че определението за „здравна промоция“ търпи своето развитие и налага перманентно оценяване на понятийното значение.

Статутът, тенденцията и организационното-финансово развитие и проблемите на дейностите по профилактиката на заболяванията и промоцията на здравето като специфични функции на общественото и индивидуалното здравеопазване на България са анализирани в глава втора.

В началото са проследени основните етапи в развитието на организационните форми на превантивните здравни дейности у нас. Авторът открява три основни етапа: социалистически (1950-1989г. – с приоритетно изразходване на средства за профилактика); преходен етап (1990 -1999 г. – през който стартира практиката по промоция на здравето у нас) и етап след стартиране на здравната реформа (след 1999 г. , когато в българското здравеопазване се наблюдава подмяна на социалната му мисия с пазарно-търговски на функциониране, водещо унищожаване на приоритетността на профилактичния принцип в дейностите по здравеопазване у нас).

На база на проследяване и анализ на първата втората и третата национални здравни стратегии, през призмата на превантивните дейности в здравеопазването, се достига до извода за стратегическото изместване на дейностите по индивидуалната профилактика в подсистемата на извън болничната медицинска помощ след системата на обществената профилактика.

Същевременно е отправена обоснована критична констатация относно нестабилната нормативна база при провежданата българска здравна политика в областта на профилактиката и здравната промоция – поднесени в несистемен вид и с пропуски регламенти едновременно с периодичните законови и подзаконови промени спрямо превантивните дейности, които не допринасят за решаването на свързаните с тях проблеми.

Глава трета от дисертацията е посветена на насоките за прилагане на усъвършенстван организационно-финансов модел на дейностите по промоцията на здравето и профилактиката на болестите в условията на междусекторно сътрудничество на извънболничната медицинска помощ и сферата на работното място.

Отделено е внимание на редица международни политики, предписания и инструменти, които акцентират върху важността и необходимостта от първична превенция на професионалните рискове, заболявания и злополуки, от въвеждане на здравословни практики и култура за промоция на здраве на работното място. Споменати са и нормативните актове, разработената национална програма и отговорности на министерствата у нас в тази посока. Не са подминати и проблемите, свързани с практическото приложение на здравната промоция в сферата на работното място в малките и средните предприятия в България. Правилно са отбелязани са факторите, които затрудняват създаването, поддържането и

управлението на безопасни условия на труд и дейностите по здравна промоция (недостиг на ресурси за иницииране на мерки за здраве и безопасност; географско разположение; организационна схема на работа; разнороден характер на дейността и др.).

Обемът на предоставеният дисертационен труд е напълно достатъчен за изследване от такъв вид.

Включените в дисертационния труд схеми, графики и таблици са добре оформени и свързани с текстовото изложение.

Научната, стиловата и езиковата редакция са издържани. Отделените части на дисертацията са съразмерно представени. В работата не се забелязват съществени отклонения, повторения и логически противоречия.

В предоставената дисертация авторът е спазил правилата на научната етика, а литературните източници са правилно цитирани.

Авторефератът отразява напълно и точно основните моменти от дисертационния труд.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд.

Дисертационният труд представлява принос с научно - приложен характер. Със своята разработка докторантът е: очертал ролята на профилактично - промотивните дейности като средство за ограничаване и превенция на здравните рискове; проучил редица социални и икономически аспекти на дейностите по промоция на здравето и профилактика на болестите в посока на ефективното внедряване на здравнопревентивните дейности в българската здравеопазва система; анализирал нивата на ресурсно обезпечаване на дейностите по промоция на здравето и профилактика на болестите и е предложил бюджетни разчети за финансиране и разширяване на обхват на профилактичните дейности, свързани с здравноосигурените лица в икономически активна възраст; дефинирал ролята на работното

място като приложно поле на дейностите по промоция на здравето и профилактика на болестите в България; формулирал и обосновал предложения за усъвършенстване на организационно-финансовия модел на дейностите по промоция на здравето и профилактика на болестите през призмата на работното място и реалната работна среда.

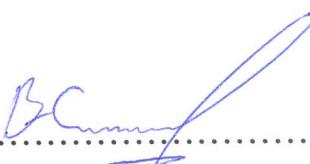
IV. Въпроси и препоръки по дисертационния труд.

Изследваната материя е особено актуална в сферата на промоцията на здравето и профилактиката на болестите в условията на работната среда. Всичко това ме кара да се обърна към автора с препоръката да продължи изследванията си в тази насока.

V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение .

Считам, че е налице един дисертационен труд с логически издържан, стегнат и завършен вид. Констатациите, анализите и предложенията в дисертацията ми дават основание за положителна оценка, с което предлагам на Уважаемото жури да гласува за присъждането на Нора Иванова Николаева образователната и научна степен „доктор” по научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка” (застраховане и социално дело).

20.05.2019 г.
гр. Свищов

.....

(доц. д-р Венцислав Василев)